

ELEIZEA, GOTZAINAK, EUSKALERRIA

BARRUKO MIN AUNDIA

Aspaldiko egunetan barruko min aundi baten menperatzen nau eta ezin itzi barruko min ori gure irakurleai agertu barik.

Euskaldunok eleizkide onak izan gara eta ebanjelizatze-lanean erantzun ona emon dogu. Berrogei ta amar gotzain baiño geiago dira munduan lan orretan gaur diardenak eta ainbeste abade, lekaime ta laiko. Guretzat osteraz dago gotzain euskaldunik. Antxiña eta orain kanpotarrak ezarten dauskuez. Zergaitik baiña, orrelan jokatu Eleiza Amak?

Eleizeak ez dau inoz aintzat artu gure erria, Añoberos gotzainaren agiri baten izan ezik. Eta orduan be aurrean erabilli eben.

Gudalditik onako kondaira labur bat egingo dot arlo onetan.

MATEO MUXIKA GOTZAINA TA 500 ABAD

Guda aurrean Gotzain euskalduna geunkan Gasteiz'en. Mateo Muxika. Erkalak erbesteratu eban lenengo eta frankotar-rrak gero. Eleizeak ez eban bere gotzainaren aide jokatu.

Muxika Gotzaina erbestean egoala, beste 500 abade bialdu ebezan atzerrira eta beste 16 il. Zergaitik? Euskaldun lez agertu ziralako. Nortzuk eragille? Eleizeagaz bat eginda egozan españatarrak. Gaiñera, Euskalerriko eleizea politikara sartzen dala esango dauskue!

Euskal agintariak Erroma'ra joan ziran, Aita Santuagaz alkar-izketa egiteko gururiaz. Baiña ez ebazan artu Aita Santuak edo ingurukoak. Zergaitik? CEDA españatarren alderdi politikuagaz alkartzeko eskatu eta ezetza emon ebelako. Nor sartzen da politikan?

Oraintsuago egin da beste ikustaldi bat Erroma'ra Aita Santuagaz berba egiteko, eta erantzuna bardina izan da.

LAUZURIKA GOTZAINA

Muxika gotzaina erbestean egoalako, Lauzurika jauna ekarri euskuen Gotzain-Orde lez. Gizon ederra, izlari ona, aundizalea, baiña frankozale amorratua eta gure zapaltzaillea. Noizean bein euskera berba egiten eban, baiña euskaldunen aurka beti.

Bere ardurapean asi zan abadetazarako gure gertakuntza eta gaztetxu giñala benetan maite gendun, opor-egun batzuk be emoten euskuzan-eta. Baiña ez berak eta ez urrangoak ez euskuen itzi inoz euskeraz berba egiten, ez euskuen euskerarik irakatsi, ez euskuen euskaldunak garala be esan. Beti esaten euskun Gotzain-orde arek abadeak ez dauala sartu bear politikara eta bera samaraino politikan sartuta bizi zan.

BALLESTER GOTZAINA

Muxika'k bere gotzaintza itzi ebanean, Murtzia'koa zan Carmelo Ballester bialdu euskuen. Biotz oneko gizona, baiña euskal-usaina bera be kendu nai ebana. Onen bidez lortu eben españatarrak eleizbarrutia iru zati egitea. Beti Eleizea España'gaz eta gure erriaren aurka. Mingarria!

IRU ELEIZBARRUTI

Euskaldunok aldi aretan izen ona ta ospetsua geukan España'n: Eleizbarruti aundia eta bizia, Seminario ospetsua, abadeak ugari, geroago geure misioi-arloak munduan. Eta, gaiñera, eleizbarruti bakarra izatea euskaldunok alkar ezagutzeko ta maitatzeko bidea zan. Eta ori ezin ikusi gure betiko arerioak. Orregaitik, eleizea lagun ebela, gure eleizbarrutia iru zati egin eben eta Seminarioa sakabanatu.

Bear ba'da eleizbarruti barriak sortzea gauza egokia zan, eleiza-alde-rik, baiña ori eskatu eta lortu ebenak eukun elburua gure erriari eutsoen gorrotoa izan zan, eta orretan Eleizea lagun izan eben.

Ondoren lez iru gotzain etorri jakuzan eta irurak erbeste-koak: Madrid'eko bat, Aragoi'ko bat eta Katalunia'tar bat. Iru-rak españatar sutsuak eta Euskalerraren arerioak. Beste guztiai eskatzen euskuen politikara ez sartzeko, abadeen gauzea ez dalako, eta eurak?

Eleizbarrutiak Goi-Gozain baten ardurapean jarri bear ziran, eta barriro batasuna lortu ez daiten, Iruña ta Gipuzkoa aide batera eta Bizkaia ta Araba bestera banatu ebezan. Eleiz-arazoagaitik? Ez. Politika-jokoa zan eta da.

PABLO GURPIDE GOTZAINA

Bilbao'ra etorritako Gotzain madrildarra Zaragoza'ra eroan ebanean, Bizkai'rako Gorpide Gotzaina bialdu eben, Madrid'eko Ministroen artean aukeratu eta Aita Santuak onartuta. Gotzain au oso-osoan jarri zan españatarren menpean, poliziak lagun ebazala. Inon diranak egin ebazan euskerearen aurka eta euskal-zaleak zigortzeko.

Naikotu giñan eta ekintza gogorak asi genduzan bere aurka. Abade-talde baten izenean, bitan joan nintzan Nuntzioagana (baten Donostira, bestean Madrid'era) gotzain ori kentzeko eskatzen eta Gotzain barriaren autagaien izenak eskintzen. Gero Erroma'ra be bai. Erroma'n nengola il zan, euskalduna, baiña euskaldun txarra zan Pablo Gotzaina.

Ekintza gogor erreikaz eta giroa lagun zala, lortu gendu gotzain guztiak euskaldunak edo jatorriz euskalerrikoak izatea, orrelan igaro doguz urte batzuk. Eta orain? Barriro lengora. Ona emen Iruña'n eta Bilbao'n barriro kanpokoak, erdeldunak, Gas-teiz'en naparra baiña erdelduna.

ETA ORAIN ZER?

Jasan-eziñeko barrumin aundi bat daukat. Ez dakit zer egin. Geroago ikusi bearko da.

Aita Santuak izkuntza asko erabilten dauz, baiña eskatu arren be, ez euskerea, mundua agurtzen dauanean. Ikertzen dauzan lurraldeetan lurrari mosu emoten dautso, baiña ez Euskal-errikoari. Ez gaitula maite dirudiii!

OLAZAR'tar MARTIN'ek